

DIPLOMÁS szerelmek

Legyen ambiciózus, szórakoztató, hűséges, lehetőleg jóképű, és persze legyen felsőfokú végzettsége – mert mondjuk nekünk is az van. De mi van, ha bizonyos társadalmi tendenciák miatt ennek egyre kisebb az esélye? Tényleg annyit számít a papír, és bejósolható ennek tükrében egy kapcsolat tartóssága, sikeressége? szerző: Bakóczy Szilvia

Ha valamiben biztos voltam fiatalon, akkor az az, hogy a majdani férjemnek (hozám hasonlóan) felsőfokú végzettsége lesz. Legalább egy. Hogy ő is „értelmiségi” lesz, művelt, tájékozott és persze valamiben kimagaslóan tehetséges. Ami „nyilvánvalóan” mind diploma függvénye... Aztán jött egy srác, aki egy kereskedelmi cégnél dolgozott, és a humorával, az életigenlésével és a céltudatosságával azonnal levett a lábamról. Azóta közel tíz év telt el, ma már ő a férjem, a kislányunk öt éves lesz. Az én életem tehát rácsáfoltt mindenre, amit elterveztem, na meg a klasszikus sztereotípiákra is. Történetünk egyáltalán nem egyedí. Persze ma is vannak szingli nőismerőseim, akik kötik az ebet a karóhoz, hogy márpedig a diploma igenis számít. A statisztikákat elnézve nem lesznek könnyű helyzetben.

Évről évre folyamatosan emelkedik a diplomás nők száma, míg a diplomás férfiak száma csökken. Az Egyesült Államokban utoljára 1981-ben haladta meg a főiskolás fiúk aránya a lányokét. Gyakorlatilag minden fejlett társadalomban ugyanez a helyzet: átlagosan 34 százalékkal több a felsőfokú végzettséggel rendelkező nő, mint a férfi. Előrejelzések szerint ráadásul ez a szám 2027-re megközelítheti az 50 százalékot...

HIBÁT HIBÁRA

Jon Birger amerikai újságíró 2015 végén megjelent *Date-onomics* című könyve erre a jelenségre hívja fel a figyelmet. Üzenete egyértelmű: el kellene fogadni a tényt, hogy a végzettség szempontjából vegyes házasságok ugyanolyan boldogok lehetnek, mint a diplomások közötti frigyek. Hibának tartja, hogy az online társkereső portálokon sokan például elsőnek a felsőfokú végzettséget jelöljük be, esélyt sem adva így a férfiak jelentős részének. Pedig „a társkeresés nem olyan, mint egy autóvásárlás”, figyelmeztet.

Sokan a Tindert és egyéb randikereső alkalmazásokat okolják a nők hoppon maradásáért, holott ez végtelen leegyszerűsítése a folyama-

toknak. (Hogy mást ne említsünk, az alkalmi szex ugyanolyan örömet okoz a nőknek, mint a férfiaknak, másfelől ezeken az oldalakon rengeteg tartós kapcsolat is születik.) A könyv megjelenése után nem sokkal – férfiak, nők, szakemberek körében egyaránt – hatalmas vita robbant ki. Az író is elismeri, hogy írása a legkevésbé sem romantikus, hiszen a kereslet-kínálat dimenzióján foglalkozik a partnerkeresés esélyeivel. Ami valahol nonszensz. Vagy mégsem?

A MAGYAR FÉRFIAK NEHEZEBBEN VISELIK

A KSH adatai szerint a nők körében az iskolai végzettség növekedésével párhuzamosan emelkedik az egyedülállók száma is. A 40 év alatti nők háromnegyede hajadon, 42 százalékuknak felsőfokú végzettsége van. A férfiakra vonatkozó adatok ennek az ellenkezőjét mutatják: minél magasabb ugyanis egy férfi iskolai végzettsége, annál kevésbé valószínű, hogy egyedül marad. Dr. Tóth Olga szociológus, családkutató szerint ennek az a nyilvánvaló oka, hogy a férfiak jelentős része még mindig a hagyományos szerepekben gondolkodik.

Létezik, hogy a diplomás nők jelentős része eleve kizárja a „házasodási piacról” a középfokú végzettségű férfiakat? És ha igen, változhat ez majd a jövőben, amikor a jelek szerint egyre nagyobb lesz a verseny a diplomás férfiakért? Dr. Tóth Olga szerint a magasan iskolázott nők számára ma már nem elvárás, hogy a férjük eltartsa őket, így kevésbé kötnek kompromisszumot. „Azt gondolják: ha nekem jó munkahelyem van, ha rendelkezem az ezzel járó társadalmi státusszal és anyagiakkal, akkor ugyanezt elvárhatom a páromtól is. Nem véletlenül sok a válás a női felsővezetők között.” A kutató szerint a diplomás nők számának növekedése más szempontból is problémát jelent. A magyar társadalom ugyanis eléggé konzervatív értékrendű. „A kutatásaink azt mutatják, hogy a magyar férfiak a nyugat-európaiakhoz képest nehezebben viselik, ha a párjuk többet keres, mint ők. Mindezek ellenére ma is működik a kompenzálás. Egy

sikeres vállalkozó férj diplomás felesége például valószínűleg nem fogja felróni a férfinak, hogy nem járt egyetemre. Különösen akkor nem, ha a kapcsolat érzelmileg és szexuálisan stabil. Természetesen ehhez azért a gimnáziumi érettségi alapfeltétel.”

A magasan iskolázott nők számára ma már nem elvárás, hogy a férjük eltartsa őket, így kevésbé kötnek kompromisszumot

TABUK, VÉLEMÉNYEK

Szandra szociológus, jelenleg egy kutatóintézet egyik osztályvezetője. A férje, András egy kereskedelmi cég területi képviselője, két kislányuk van. „Számomra az, hogy a majdani férjem a lelki társam legyen, sokkal fontosabb volt, mint hogy van-e diplomája – mondja. – Mire 35 elmúltam, rájöttem, a végzettségnél jóval lényegesebb, hogy valaki mennyire és hogyan képes szeretni. Mert mit jelent valójában egy diploma? Intelligenciát és éles eszűséget nem feltétlenül. Talán nagyobb esélyt ad a nyitottságra, jó kommunikációs és vitakultúrára, kialakult világnézetre, de semmi garancia nincs rá – teszi hozzá gyorsan. – Bevallom, én ezekről teljesen megfeledkeztem. Viharos szerelem volt a miénk, fél év után összeházasodtunk. Későn derült ki, hogy komoly világnézeti különbségek vannak köztünk (én vagyok a liberálisabb). A viták a mai napig komoly üvöltözésekbe torkollnak. Engem ilyenkor persze előnt a düh és a csalódottság, főleg, amikor közhelyeket hallok Andrásról. Ilyenkor azzal hűtöm le magam, hogy hosszú távon nem a világpolitikai és társadalmi kérdésekben való konszenzus lesz fontos, hanem az, hogy mennyire működik a házasságunk érzelmileg, és mennyire erős szövetség.”

Szandra szerint bár a férje képes változni, teljesen nem tud szembemenni annak a közegnek az értékrendjével, ahonnan jön. „Inkább kerülünk bizonyos témákat, ez pedig nehéz.

Nem jó, ha egy házasságban tabuk vannak, ugyanakkor veszekedni sem lehet mindig. Nem tudom, mi lehet a megoldás erre a feszültségre, de ennél szerencsére erősebb a szeretetem András iránt. Jó vele élni, jó odabújni hozzá, és főként jó vele gyereket nevelni.”

SUPERMAN

AKKOR MI IS TESZ VONZÓVÁ?

Dr. Meskó Norbert pszichológus, párkapcsolati szakértő szerint nem az azonos végzettség fontos, hanem az azonos kulturális háttér. „A hasonlóságnak érvényesülnie kell, hiszen minél több a közös vonás két emberben, kutatások szerint annál tartósabb kapcsolatot fognak kialakítani egymással – magyarázza. – Ugyanakkor az is természetes, hogy a nők párválasztását egyre inkább befolyásolja az a tény, hogy egyre többen végeznek közülük egyetemet vagy főiskolát. Vannak kutatók, akik szerint ezzel be is fellegzett a nők úgynevezett »felfelé házassági törekvésének«, a hipergámiának. Pedig a magasabb státuszhoz jutás lehetősége mindig is alapvető szerepet játszott a partnerválasztás során. Mit eredményezhet mindez? Valószínűleg újra kell értékelnünk a preferenciáinkat. Ki kell mondani végre, hogy egy érettségizett férfi a belső tulajdonságai alapján ugyanolyan értékes társ – vagy akár értékesebb társ – lehet, mint egy egyetemet végzett férfi. Mennyire megbízható, hűséges, barátságos és együttműködő? Mennyire önzetlen a partnerével és a gyerekeikkel? Milyen a külseje? És mennyire ambiciózus, intelligens, domináns? Ezek lesznek azok a kérdések, amelyeket várhatóan egyre inkább feltesznek majd a nők. Ezzel párhuzamosan persze a férfiaknak is rá kell jönniük, hogy nemcsak a végzettségük, a rangjuk, illetve az állásuk és az anyagiak teszik őket vonzóvá.”

AZ Ő KEDVÉÉRT

A jogász végzettségű Réka egy ismert emberi jogi szervezetnél dolgozik, a férje egy belvárosi étteremben felszolgáló. „Mindig is úgy képzeltem el magam, mint aki majd füstös kocsmákban folytat világmegváltó beszélgetéseket az értelmiségi férjével és a közös értelmiségi barátaikkal. Aztán megismertem Gábort, és ez a terv némileg módosult. Vele együtt ugyanis megismertem a gyerekkori barátait is. Mit mondjak, nem sok közös témám volt velük, és azok a bulik... Amikor eleinte hallgattam a sok sületlenséget, bunkó vicceket, arra gondoltam, hogy én ide többet biztosan nem jövök. Aztán valahogy találtam ebben egy egészséges kompromisszumot, két-havonta egyszer, Gábor kedvéért elmegyek.”

Réka szerint a világmegváltó beszélgetésekről – a saját társaságának köszönhetően – nem kellett lemondania, bár a férjének is fel volt adva a lecke alkalmazkodásból. „Gábor nagyon okos pasi, hamar levette, hogy értelmiséginek lenni elsősorban három dolgot jelent: tájékozottságot, nyitottságot és egyfajta tudáséhséget. A kapcsolatunk elején még elég sok fekete-fehér véleményt megengedett magának, ezek miatt én rendre kiborultam. Ma már szinte az összes mérvadó lapot elolvassa, így sok mindent árnyaltabban lát. A kisugárzásával és a félelmetes kommunikációs képességével pedig szó szerint lenyűgöz mindenkit – engem is beleértve.”

Réka szerint Gábort jobban zavarta, hogy nincs diplomája. „Amíg nem született meg a kislányunk, gyakran volt féltékeny. Azt hitte, én csak akkor tudok felnézni egy férfire, ha ő nálam is tanultabb. Bevallom, erre azért én is okot adtam. Előfordult, hogy gúnyosan tettem egy-két megjegyzést, főleg olyankor, amikor egy számomra fontos témán vitakoztunk. Sokat segített, amikor észrevettem, hogy a nehézséget a bennem levő előítéletek és a szüleim elvárásai okozzák. Gábor elképesztően színes egyéniség és nagyon jó társ. Azzal, amilyen férj és amilyen apa, sok diplomás férfit szerintem messze leköröz körülöttem.”

A LEGNEHEZEBB FELADAT

A pszichológus szerint bizonyos társadalmi csoportok nem átjárhatók, de a diplomások és a középiskolát végzettek csoportjai nem tartoznak ide. Amennyiben persze tagjai azonos értékrendet képviselnek. „Elképzeltető, hogy a normák között is akad eltérés egy nő és a párja között, a kérdés az, hogy elbírja-e ezt a különbséget a kapcsolat, függetlenül a diplomáktól. Előfordulhat például, hogy egymásba szeret két diplomás ember, de később kiderül, hogy a férfi szerint a házimunkák tipikusan női dolgok, a nő ezzel szemben azt gondolja, hogy ez szexista hozzáállás, amit ő nem bír elviselni. Az ő esetükben az azonos végzettség és a nagy szerelem sem lesz elegendő ahhoz, hogy a kapcsolat fennmaradjon.”

Ki kell mondani végre, hogy egy érettségizett férfi a belső tulajdonságai alapján ugyanolyan értékes társ – vagy akár értékesebb társ – lehet, mint egy egyetemet végzett férfi

Azzal kapcsolatban, hogy mi lesz az említett tendencia eredménye, egyelőre a kutatók is csak találgatnak. Tóth Olga szerint a diplomás nők egy része bizonyosan ragaszkodni fog az azonos iskolázottsághoz, így várhatóan még több nő fog egyedül maradni a jövőben. Meskó Norbert szerint mindebből az a tanulság, hogy ideje szakítani a régi beidegződésekkel. Miközben persze ő is elismeri, hogy gyakran éppen ez a legnehezebb feladat. **mc**